

Yulchiyeva Zulfiya Baxodir qizi
Namangan davlat pedagogika instituti
2-kurs tayanch doktoranti
yulchiyevazulfiya5@gmail.com

BOSHLANG‘ICH SINF TABIIY FANLAR DARSINI O‘QITISHDA
INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN
FOYDALANISHNING IMKONIYATLARI

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada boshlang‘ich sinf tabiiy fanlar darslarini o‘qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning nazariy va amaliy imkoniyatlari yoritib berilgan. Innovatsion yondashuvlar orqali o‘quvchilarda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish, mustaqil va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish, ta’lim samaradorligini oshirish masalalari tahlil qilingan. Maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari va ularni dars jarayoniga joriy etish bo‘yicha metodik tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta’lim, tabiiy fanlar, innovatsion pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, AKT, ta’lim samaradorligi.

Юлчиева Зульфия Баходировна
Наманганский государственный педагогический институт
студент 2 курса основного докторантуры
yulchiyevazulfiya5@gmail.com

ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ
ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ
ЕСТЕСТВЕННЫХ НАУК В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ.

Аннотация. В данной научной статье освещены теоретические и практические возможности использования инновационных педагогических технологий в преподавании естественных наук в начальных классах. Аннотация. В данной научной статье освещены теоретические и практические возможности использования педагогических технологий в

преподавании естественных наук в начальных классах. Посредством инновационных подходов были проанализированы вопросы формирования у учащихся научного мировоззрения, развития навыков самостоятельного и критического мышления, повышения эффективности обучения. В статье представлены преимущества использования современных педагогических технологий, интерактивных методов, информационно-коммуникационных технологий и методические рекомендации по их внедрению в процесс урока.

Ключевые слова: начальное образование, естественные науки, инновационные педагогические технологии, интерактивные методы, ИКТ, эффективность обучения.

Yulchiyeva Zulfiya Bakhodir's daughter

Namangan State Pedagogical Institute

2nd year basic doctoral student

yulchiyevazulfiya5@gmail.com

**POSSIBILITIES OF USING INNOVATIVE PEDAGOGICAL
TECHNOLOGIES IN TEACHING NATURAL SCIENCES IN
PRIMARY GRADE**

Annotation. In this scientific article, the theoretical and practical possibilities of using innovative pedagogical technologies in teaching elementary class natural sciences are highlighted. In this scientific article, the theoretical and practical possibilities of using innovative pedagogical technologies in teaching elementary class natural sciences are highlighted. Through innovative approaches, students analyzed issues of forming a scientific worldview, developing skills of independent and critical thinking, improving educational efficiency. The article provides methodological recommendations on the advantages of using modern pedagogical technologies, interactive methods, information and communication technologies and their introduction into the course process.

Keywords: primary education, Natural Sciences, innovative pedagogical technologies, interactive methods, ICT, educational efficiency.

Kirish.

Bugungi kunda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, uni zamon talablari asosida rivojlantirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Chunki, mamlakatning kelgusi ravnaqi aynan shu sohada qo'lga kiritgan yutuqlari bilan chambarchas bog'liq. "Hammamizga ayonki, taraqqiyotning tamal toshi ham, mamlakatni qudratli, millatni buyuk qiladigan kuch ham bu — ilm-fan, ta'lim va tarbiyadir. Ertangi kunimiz, Vatanimizning yorug' istiqboli, birinchi navbatda, ta'lim tizimi va farzandlarimizga berayotgan tarbiyamiz bilan chambarchas bog'liq [1]. Zero, mamlakatimiz Prezidenti Sh.Mirziyoyev ta'kidlab o'tganlaridek, davlatimizning taraqqiyoti va yorqin kelajagi ilm-fan rivojlanishiga asoslanadi.

Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini shakllantirish va ularni mustaqil fikrlashga o'rgatish muhim ahamiyat kasb etadi. Tabiiy fanlar darslari o'quvchilarning tabiat haqidagi dastlabki ilmiy tasavvurlarini shakllantiradi. Shu sababli mazkur fanlarni o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili.

So'nggi yillarda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, o'quv jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish masalalari pedagogika fanining dolzarb yo'nalishlaridan biriga aylandi. Xususan, boshlang'ich ta'lim bosqichida tabiiy fanlarni o'qitishda o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda zamonaviy yondashuvlardan foydalanish zarurligi ko'plab ilmiy tadqiqotlarda asoslab berilgan.

Pedagogik texnologiyalar nazariyasi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda (V.P. Bepalko, B.T. Lixachyov, N.F. Talizina va boshqalar) ta'lim jarayonini oldindan loyihalash, aniq natijaga yo'naltirilgan o'qitish tizimini yaratish muhimligi ta'kidlanadi. Ushbu olimlar pedagogik texnologiyani o'qituvchi va o'quvchi faoliyatining o'zaro uyg'unlashgan tizimi sifatida talqin qilib, uning samaradorligi kafolatlangan natija bilan belgilanadi, deb hisoblaydilar. Bu

yondashuv boshlang'ich sinf tabiiy fanlar darslarida ham o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xalqaro tadqiqotlar (jumladan, boshlang'ich ta'lim sifati bo'yicha olib borilgan baholashlar) natijalariga ko'ra, innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarda tanqidiy fikrlash va muammoni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar — bu ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy metod va vositalar majmuasidir. Ular o'quvchilarning faolligini oshirish, bilimlarni ongli va mustahkam o'zlashtirishga yordam beradi.

Boshlang'ich sinf tabiiy fanlar darslarida innovatsion texnologiyalardan foydalanish quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

1-rasm. Innovatsion texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.

Tabiiy fanlar darslarida “Aqliy hujum”, “Kichik guruhlarda ishlash”, “Klaster”, “Insert”, “B-B-B” (Bilaman – Bilmoqchiman – Bildim), “Tushunchalar tahlili” kabi interfaol metodlar samarali hisoblanadi. Ushbu metodlar orqali o'quvchilar faol ishtirok etadi, o'z fikrini erkin bayon qilishga o'rganadi va bilimlarni mustaqil ravishda egallaydi.

“Tushunchalar tahlili” metodini dars jarayonlarida qo‘llanilishini tahlil qilsak, “Tushunchalar tahlili” interfaol metodi— bu o‘quvchilarga mavzuga oid asosiy tushunchalarni aniqlash, ularning muhim belgilarini ajratish, boshqa tushunchalar bilan solishtirish hamda umumlashtirish orqali bilimlarni ongli o‘zlashtirishga qaratilgan innovatsion yondashuvdir. Ushbu texnologiyada o‘quvchi ta’lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi. Mazkur texnologiya konstruktivistik yondashuv, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim va kompetensiyaviy yondashuv tamoyillariga asoslanadi. O‘quvchi yangi bilimni mavjud bilimlari bilan bog‘lash orqali tushunchani chuqur anglaydi va uni amaliy faoliyatda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladi.

“Tushunchalar tahlili” interfaol metodi asosiy tushunchani aniqlash, tushunchani izohlash va ko‘rgazmali vositalar orqali tushuntirish, tushunchaning muhim belgilarini ajratish, boshqa tushunchalar bilan solishtirish, misollar keltirish va umumlashtirish, xulosa chiqarish kabi bosqichlar asosida amalga oshiriladi.

Boshlang‘ich sinf tabiiy fanlar darslarida “Tushunchalar tahlili” texnologiyasi o‘simlik, hayvon, suv, havo, tabiat hodisalari kabi tushunchalarni o‘rgatishda samarali hisoblanadi. Ushbu texnologiya yordamida o‘quvchilarning mavzuni tushunish darajasi oshadi, bilimlar mustahkamlanadi va o‘quvchilarda tahliliy fikrlash ko‘nikmalari rivojlanadi.

“Tushunchalar tahlili” interfaol metodi o‘quvchilarning faolligini oshirish, bilimlarni ongli va mustahkam o‘zlashtirishni ta’minlash, mantiqiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish, o‘quvchilarning nutq madaniyatini shakllantirish kabi afzalliklarga ega.

Boshlang‘ich sinf tabiiy fanlar darsidagi “Suv “ mavzusini o‘quvchilarga o‘rgatish jarayonida quyidagi jadvaldan foydalanishimiz mumkin.

Savol	Javob
Suv nima?	Tabiatda uchraydigan suyuqlik
Qanday belgisi bor?	Rangsiz, hidsiz
Nima uchun kerak?	Ichish, yuvish, o‘simliklar uchun

Qayerda uchraydi?	Daryo, ko‘l, yomg‘ir

“Tushunchalar tahlili” interfaol metodi boshlang‘ich sinf tabiiy fanlar darslarida ta’lim samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi muhim innovatsion yondashuv hisoblanadi. Ushbu pedagogik texnologiyani dars jarayoniga joriy etish orqali o‘quvchilarda ilmiy tushunchalarni ongli o‘zlashtirish, mustaqil va mantiqiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish mumkin.

Natijalar va ularning tahlili.

“Tushunchalar tahlili” pedagogik texnologiyasidan foydalanish o‘quvchiga quyidagilarni beradi:

- mavzuga oid asosiy tushunchalarni aniq ajratib olish ko‘nikmasini shakllantiradi;
- tushunchalarning muhim belgilarini anglash va ularni izohlashni o‘rgatadi;
- bilimlarni ongli va mustahkam o‘zlashtirishga yordam beradi;
- tahliliy, mantiqiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi;
- yangi bilimlarni avvalgi bilimlar bilan bog‘lash imkonini yaratadi;
- o‘z fikrini aniq, ravon va asosli bayon qilish malakasini rivojlantiradi;
- mustaqil xulosa chiqarish va umumlashtirish qobiliyatini shakllantiradi;
- dars jarayonida faol ishtirok etish va o‘rganishga bo‘lgan qiziqishni oshiradi.

Xulosalar.

Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich sinf tabiiy fanlar darslarini o‘qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta’lim sifatini oshirishning muhim omili hisoblanadi. Zamonaviy metod va vositalar orqali o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishi kuchayadi, mustaqil va ijodiy fikrlash ko‘nikmalari rivojlanadi. Shuning uchun boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari dars jarayonida innovatsion yondashuvlardan keng foydalanishlari maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ўзбекистон Республикаси. “Таълим тўғрисида”ги Қонун. — Тошкент, 2020.

2. Sh.Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. O'zbekiston. Toshkent, 2022. 212-bet
3. Yo'ldoshev J., Usmonov S. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. — Toshkent: O'qituvchi, 2019.
4. Abdullayeva M. Pedagogik texnologiya nazariyasi va amaliyoti. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
5. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. — Toshkent: TDPU, 2018.
6. Saidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. — Toshkent: Fan, 2018.
7. Qodirova F., G'ofurova D. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. — Toshkent: O'qituvchi, 2021.
8. Karimova S. Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitish metodikasi. — Toshkent, 2020.
9. Кларин М.В. Инновационные образовательные технологии. — Москва: Педагогика, 2017.
10. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. — Москва: Народное образование, 2016.
11. Беспалко В.П. Основы педагогической технологии. — Москва, 2015.